

Bioøkonomi

■ Bioøkonomi er produksjon av fornybare biologiske ressurser og deres konvertering til for eksempel mat, fôr, kjemikalier og ingredienser

■ I en bioøkonomi vil primærnæringens betydning øke betydelig ved at råvaren blir utgangspunkt for langt flere produkter enn i dag.

Kritisk til prioriteringene: BI-professor Eli Moen (innfelt) langer ut mot den norske, skogbaserte bioøkonomisatsingen. Mens Sverige og Finland pøser ut milliarder i egne biosatsinger, investerer Norge nesten ingenting. Samtidig har Oljefondet investert over 22 milliarder i våre to nabolands skogindustri. (Foto: Anders Sandbu og arkivfoto)

– Norge er en bio-sinke

BI-professor Eli Moen refser norsk skog- og bioøkonomisatsing, og at Oljefondet i stedet investerer milliarder i svensk og finsk skogindustri.

SKOGINDUSTRI

Tekst: Anders Sandbu

Moen var en av mange deltagere under årets Skog og tre-konferanse, som fant sted på Gardermoen torsdag og fredag sist uke.

Hun er BI-professor i internasjonal og tverrkulturell ledelse, og har skrevet en doktorgrad om kulturen i norsk treforedlingsindustri. I sitt innlegg langet hun ut mot den norske satsingen på skogbasert bioøkonomi (se faktaboks):

– Vi er en sinke i bioøkonomien. Skyldes det oljefella? Når man har store ressurser, påvirker det hva man satser på, og hvordan staten tenker. Hva er det som hindrer oss i å utnytte våre egne ressurser? For det første den statlige politikken, med alle dens rapporter, meldinger og strategier. For det andre at det er mange honnørord, men få konkrete mål for biosatsingen, sa Moen.

Hun viste også til at store overføringer til gründere og forskning foreløpig har gitt magert utbytte, at det er «vanntette skott» mellom næringa og academia som hindrer utvikling, og at åtte av ti gründere innen skog mislykkes.

– Dessuten har vi få selskaper som kan fungere som lokomotier for en ny industrireise. Paradoxet er at Oljefondet samtidig investerer i finske og svenske skogselskaper innenfor bioøkonomi.

Norsk skog nedprioriteres

Norge og Oljefondet investerer nemlig milliarder av kroner i svensk og finsk skogindustri. Ifølge NRK, har Oljefondet investert til sammen 22,2 milliarder kroner i våre to nabolands skogindus-

tri, mens det i Norge – gjennom Investinor – bare er investert 97 millioner.

Med andre ord 229 ganger så mye penger brukt i Sverige og Finland-investeringer som i vår egen skogindustri. Et stort paradoks, mener Moen – og får full støtte av administrerende direktør Erik Lahnstein i Norges Skogeierforbund.

Han deler Moens analyse av norsk biosatsing. – Med tanke på hvor store klimautfordringene er, og hvor stort behov Norge har for å tilrettelegge for nytt næringsliv, er det ingen tvil om at vi burde ha gjort mye mer i Norge. Det er et kjempestort tankers at Oljefondet investerer titalls milliarder i å utvikle ny grønn industri i Sverige og Finland, og dermed bygger opp våre konkurrenter, mens vi ikke klarer å tilrettelegge for denne virksomheten her hjemme, sier Lahnstein til Bondebladet.

Han viser til at fondet heller ikke har lov til å gjøre disse investeringene her hjemme, på grunn av strenge avkastningskrav til slike investeringer. Han mener det er rart at det er lavere avkastningskrav til investeringer i utlandet som etter hans syn kun er finansielt motivert.

«Det er ingen tvil om at vi burde gjort mye mer»

Adm. dir. Erik Lahnstein i Skogeierforbundet

Fornybarselskap lagt til oljeregion

Statens nye investeringsselskap, Fornybar AS, ble i februar 2017 kunngjort. En stolt olje- og energiminister, Terje Søviknes (Frp), kunne da opplyse at dette selskapet, som skal satse på investeringer for å redusere klimagassutslippene, skal legges til Stavangerregionen.

– Fornybar AS er lagt til Olje- og energide-

partementet, og det er uttalt at «det er en fiasko å investere i et så lite og risikabelt marked som tidligfase fornybarenergi i Norge», påpeker professoren.

Enorme forskjeller

Alt tyder på at investeringsgapet mellom de nordiske landene innenfor den skogbaserte bioøkonomien bare vil tilta med uforminsket styrke.

– Finland og Sverige har til sammen investeringsplaner for 47 milliarder i de to landenes treforedlingsindustri, og dette er planer bare for de neste tre åra. Disse planene er enten i gang eller vedtatt igangsatt. Konsekvensen for Norge, er at skogeieren får mindre betalt for sitt tømmer. Verditapet som følge av all vår tømmerkseport, er økende. Siden nedleggelsen av Tofte og fram til 1. kvartal 2017, har norske skogeiere tapt om lag 800 millioner kroner på lavere råstoffpris, og industrien har tapt 600 millioner. Totalt er det 1,4 milliarder i redusert førstehandsverdi i denne perioden. Deretter kommer tapt verdiskaping i industrien, sier Lahnstein.

Finsk suksess

UPM i Finland var som Norske Skog en papirprodusent, men har bare i løpet av de siste ti årene omstilt seg til å bli et raffineri. Selskapet gjør store investeringer i avansert biodrivstoff, og har en markedsverdi på 12,5 milliarder Euro.

UPMs Marko Janhunnen forklarer noe av suksessen bak deres og Finlands bioøkonomi-marsj.

– En nøkkel ligger i samarbeid med myndighetene, og at man går inn for en langsiktig satsing. Vi startet vår utvikling i 2006, og satset da på biodrivstoff. Siden utviklet vi en tenkning om hvordan markedet er, og hva som kreves teknologisk. Vi har i dag over 150 researchere, og er den bedriften i Finland med raskest verdivekst. Og vi vokser både innen biodrivstoff, biokjemikalier og biokompositter, sa Janhunnen under konferansen. ■

Erik Lahnstein